

Jumalate aed

GERALD DURRELL

Jumalate ued

Inglise keelest tõlkinud Maia Planhof

Originaali tiitel:

Gerald Durrell
The Garden of the Gods
William Collins, Sons & Co. Ltd, London 1978

Tõlke esmatrükk: Eesti Raamat, 1994
Käesoleva väljaande aluseks on Eesti Päevalehe kirjastuse poolt 2008
avaldatud trükk

Kujundanud Villu Koskaru

Copyright © Gerald Durrell 1978
Tõlge eesti keelde © Maia Planhof ja Tänapäev, 2018

ISBN 978-9949-85-370-0

Trükitud AS Printon trükikojas

*See raamat on pühendatud Ann Petersile,
kes oli kord mu sekretär ja samal ajal on alati
mu sõber olnud — ta armastab Korfut
ja tunneb seda tõenäoliselt paremini kui mina.*

AUTORI EESSÕNA

See on kolmas raamat ajast, mille veetsin koos perekonnaga enne viimast maailmasõda Korful. Mõnedele inimestele võib tunduda veider, et suudan sellest eluperioodist ikka veel kirjutamiseks materjali leida. Võin märkida, et tol ajal olime võrdlemisi jõukad, eriti Kreeka standardite järgi; keegi meist ei töötanud selle sõna tavatähenduses, seega võisime suurema osa ajast pühendada sellele, mis lõbu pakkus. Kuna elasin niisugust elu viis aastat, siis kogunes küllaltki palju muljeid.

Kui kirjutada rida raamatuid, mille tegelased on samad või põhiliselt samad, tekib probleem, et ei tahaks eelmiste raamatute lugejaid tüüdata tegelaste lõputu kirjeldamisega. Samal ajal ei saa olla nii rumalalt enesekindel, et arvata, nagu oleksid kõik neid eelmisi raamatuid lugenud, ja niisiis tuleb teatud määral arvestada, et lugeja võtab sinu raamatu kätte esmakordselt. Raske on valida kuldset keskteed oma vana lugeja

tülitamise ja uue lugeja ülekoormamise vahel. Loodan, et mul on see õnnestunud.

Triloogia esimeses raamatus „Minu pere ja muud loomad” oli mul öelda järgmist — paremini ma arvatavasti ei suudagi: „Järgnevatel lehekülgedel olen püüdnud meie perekonnast tõetruu ja ilustamata pildi anda; pere ilmub teie ette sellisena, nagu mina teda nägin.” Mõningate kõige suuremate veidruste selgituseks peaksin vist ütlema, et tollal, kui meie pere Korfu saarel elas, olime kõik veel väga noored. Kõige vanem, Larry, oli kahekümne kolmene, Leslie — üheksateist, Margo — kaheksateist, ja mina alles kümneaastane maailmauudistaja. Ema vanuse kohta poleks keegi meist eales osanud midagi kindlat öelda juba sel lihtsal põhjusel, et ta ei suutnud kunagi oma sünnipäeva meeles pidada; ma võin ainult kinnitada: ta oli piisavalt vana, et olla nelja lapse ema. Tema soovil märgin ära ka tema leseseisuse, sest — nagu ta ise nii elutargalt tähendas — ei või iial teada, mida kõike inimesed võivad mõelda.

Selleks et viie aasta juhtumeid, vaatlusi ja meeldivaid elusündmusi kokku pressida millessegi natuke lühemasse kui „Briti Entsüklopeedia”, olin sunnitud kokku suruma, kärpima ja ümber paigutama, nii et sündmuste õigest järjestusest on vähe järele jäänud.

Ütlesin ka, et olen välja jätnud hulga sündmusi ja tegelasi, keda oleksin meelsasti kirjeldanud. Olen püüdnud käesolevas raamatus seda lünka parandada. Loodan, et see raamat annab lugejatele niisama meeldiva elamuse, nagu seda ilmselt tegid ta eelkäijad — „Minu pere ja muud loomad” ning „Linnud, loomad ja sugulased”. Minu jaoks kujutab see väga tähtsat osa mu elust ja seda, mis tänapäeval kahjuks paljudel lastel paistab puuduvat — tõeliselt õnnelik ja päikesepaisteline lapsepõlv.

I OSA

KOERAD, LAGRITSAD JA SEGADUS

See võimatu türklane ei tule üldse kõne alla.

Carlyle

See suvi oli ebatavaliselt rikas; näis, nagu oleks päike püüdnud saarest viimast välja võtta, sest kunagi varem polnud meil sellist puuviljade ja lillede üleküllust, kunagi polnud meri nii soe ja kalarikas, kunagi polnud nii palju linde järglaskonda kasvatamas ning kunagi polnud nii suurel hulgal liblikaid ja teisi putukaid maa kohal lendlemas. Arbuusid, viljaliha karge ja külm nagu roosa lumi, olid justkui tohutu suured botaanilised kahurikuulid, igäüks küllalt suur ja raske, et tervet linna maa pealt minema pühkida; virsikud, oranžid või roosad nagu varasügisene täiskuu, rippusid suurte varjudena puudel, tugevad sametjad kestad magusat mahla pungil täis; rohelised ja mustad viigimarjad pakatasid mahlast ning nende roosades lõhedes istusid kuldrohelistes põrnikad, meeldivalt üllatunud sellest rikkalikest, lõpmatust heldusest. Puud ägasid kirsside raskusest, nii et viljapuuaiad nägid välja, nagu oleks puude all mingi suur draakon maha löödud ning lehed sarlak- ja veinipunaseid vereprintsmeid täis. Maisitõlvikud olid pikad otsekui käsivarred, ning kui sa sellesse kanaarikollasesse seemnemosaiiki hambad löid, purskus suhu valget piimjat mahla. Puudel, mis

end tasahilju sügiseks ette valmistasid, rippusid nefriitroheli-
sed mandlid, kreeka pähklid ja siledad oliivid, helkides ja särar-
des nagu lehtede vahele lükitud linnumunad.

Saarel pulbitsevas elus mu kogumiskirg loomulikult kahe-
kordistus. Theodoresega veedetud iganädalaste õhtupooliku-
te kõrval võtsin ma nüüd ette palju riskantsemaid ja pikemaid
retki, kui seda varem olin suutnud, sest nüüdseks olin endale
välja kaubelnud eesli. See loom, nimega Sally, oli sünnipäeva-
kink, ning mis puutub pikkade vahemaade läbimisse ja suure
hulga varustuse kandmisse, siis leidsin ma, et ta on hindama-
tu, kuigi kangekaelne kaaslane. Et jonnakußt hüvitada, oli tal
üks suur voorus — ta oli lõpmata kannatlik nagu kõik ees-
lid. Ta võis rõõmsalt kaugusse vahtida, kuni ma üht või teist
loomakeßt uurisin; ka võis ta lihtsalt vajuda eeslitardumusse,
sellesse õndsasse transitaolisse seisundisse, kus poolkinniste
silmadega uneldakse mingist nirvaanast, muutudes kurdiks
nii hüüetele, ähvarduste le kui ka isegi kepihoopidele. Koerad
hakkasid pärast lühikeßt kannatlikkuse perioodi haigutama,
ohkama, end kratsima ja paljude väikeste märkide abil näita-
ma, et nende arvates olime juba küllalt aega mõnele ämblikule
või mis tahes muule olevusele kulutanud, ning liikusid edasi.
Sally seevastu, juba selles õndsas tardumuses olles, andis kogu
ilmega mõista, et ta jääks heameelega sinna seisma kas või mit-
meks päevaks, kui see peaks vajalikuks osutama.

Ühel päeval teatas mu talupojast sõber, kes mulle varem
mitmeid looma- ja taimeeksemplare oli muretsenud ja kes üld-
se oli tähelepanelik loodusevaatleja, et kaljuse oru kohal, ma-
jast umbes viis miili põhja poole, tiirleb kaks tohutu suurt
lindu. Tema arvates need linnud pesitsesid seal. Kirjelduse
järgi võisid need olla üksnes kalju- või raisakotkad ning mul
oli kange tahtmine ükskõik kumma linnu poegi endale han-

kida. Mu röövlindude kogus oli nüüd juba kolm öökulliliiki, raudkull, väikepistrik ja tuuletallaja, nii et minu arvates kalju- või raisakotka lisamine oleks mu kogu vaid ümmargusemaks teinud. Asjatu on lisada, et ma ei söandanud perekonnale oma soovist rääkida, kuna juba niigi oli mu loomade poolt hävitatud liha arve astronoomiline. Peale selle suutsin hästi ette kujutada Larry reaktsiooni, kui teeksin ettepaneku raisakotka majja võtta. Mis puutub uute lemmikute väljakauplemisse, siis leidsin alati targema olevat perekond sündinud fakti ette seada, sest kui loomad olid kord juba majja toodud, suutsin tavaliselt ema ja Margo enda poolele meelitada.

Valmistasin oma ekspeditsiooni suure hoolega ette: varusin terve laadungi toitu enda ja koerte jaoks, kenakese hulga gasozat*, rääkimata juba tavalisest varustusest kogumispurkide, karpide, liblikavõrgu ja suure koti näol, kuhu pidin oma kalju- või raisakotka sisse panema. Võtsin kaasa ka Leslie binokli, sest see oli parema suurendusega kui minu oma. Õnneks polnud Lesliet kusagil ligiduses, et võinuksin temalt küsida, kuid olin kindel, et kui ta vaid kodus oleks, laenaks ta seda mulle hea meelega. Kui olin oma varustuse veel viimast korda üle vaadanud, et midagi maha ei jääks, asusin Sallyt kõigi nende ülalmainitud esemetega ehtima. Sally oli isegi eesli standardite järgi tavatult sünges ja tõrksas meeleolus ning tüütas mind hirmsasti, trampides meelega mu jalgade peal ja hammustades mind kõvasti tagumikust, kui ma kummardusin mahakukkunud liblikavõrku üles tõstma. Ta oli sügavalt solvunud laksust, mille ma talle sellise vääritud käitumise eest andsin, ja nii me alustasimegi ekspeditsiooni vaevalt küll sõbralikes suhetes. Külmal surusin õlgkübara

---

* G a s o z a — kohalik magus limonaad. (Joone all tõlkija märkused.)

ta karvastele liilialõikelistele kõrvadele, vilistasin koertele ja me asusime teele.

Kuigi oli veel vara, oli päike juba palav ning taevas selge ja põletavalt sinine, sellise äärtelt kuumavineest ähmastunud sinaga, mis tekib, kui soola tulle puistata. Kõigepealt kulges meie tee piki maanteed, mis oli kaetud paksu valge, õietolmu-taoliselt kleepuva tolmuaga, ja me möödusime paljudest minu sõpradest-talupoegadest, kes oma eeslitel olid turule või põllule tööle minemas. Kahtlemata kindlustas see ekspeditsiooni edu, sest hea tava nõudis, et ma päeva jooksul igauhega suhtleksin. Korful tuleb alati teatud aeg vestelda ning armastuse ja tähelepanu märgina võib-olla vastu võtta mõni leivaviil, kuivatatud arbuusiseemneid või viinamarjakobar. Nii et ajaks, mil tuli palavalt, tolmuselt maanteelt ära pöörata ja hakata läbi jaheda oliivisalgu üles ronima, olin igasugust söögikraami täis laaditud. Kõige suurem oli arbuus, lahke and minu sõbralt ema Agathilt, keda ma polnud näinud juba nädal aega — häbematult pikk ajavahemik, mille jooksul ma tema arvates polnud toitu näinudki.

Oliivisalud olid pärast pimestavalt säravat teed varjudest tumedad ning jahedad otsekui allikas. Koerad jooksid ees nagu tavaliselt, nuuskisid ümber oliivipuude suurte auguliste tüvede, vahetevahel jahtisid möödalibisevaid pääsukesti ning nende jultumusest pöörastena haukusid valjusti. Nagu alati, ei õnnestunud neil ühtki kätte saada, ja nüüd püüdsid nad oma viha välja valada mõne süütu lambukese või rumalaimelise kanapoja peale ning olid seega tõsise noomituse ära teeninud. Sally oli endise tusatuju juba unustanud ja rühkis jõudsal sammul edasi, üks kõrv kikkis ettepoole, teine taha, nii et ta võis kuulda mu laulmist ja mööduva maastiku kohta käivaid märkusi.